การดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 2

The Implementation of School–Community Relations in Schools under the Phatthalung Primary Educational Service Area Office 2

จตุพล ศรีทองแก้ว

Jatupon Srithongkeaw

โรงเรียนวัดบ้านแหลมกรวด (อินทรประดิษฐ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

Wat Ban Laem Kruat (Intharapradit) School Under the Office of Phatthalung Primary Educational Service Area Office 2

E-mail: jatupon359@gmail.com

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ

Rungchatchadaporn Vehachart

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Lecturer, Faculty of Education Thaksin University, Songkhla

E-mail: rungchatchadaporn@tsu.ac.th

Received: 29 December 2025; Revised: 12 January 2026; Accepted: 30 August 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 และ 3) ประมวลข้อเสนอแนะการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ข้าราชการครู จำนวน 291 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .973 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการให้บริการชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบการ

ดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่า ครูที่มีเพศ อายุ ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และ 3) ผลการประมวลข้อเสนอแนะการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน โดยเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นและเชิญชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนควรให้บริการและสนับสนุนกิจกรรมร่วมกับชุมชน รวมถึงพัฒนาการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงชุมชนได้อย่างทั่วถึง

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, การมีส่วนร่วมของชุมชน, การให้บริการชุมชน, การสนับสนุนกิจกรรมภายในโรงเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

Abstract

The purposes of this research article were: (1) to study school–community relations of schools under the Phatthalung Primary Educational Service Area Office 2; (2) to compare school–community relations of schools under the Phatthalung Primary Educational Service Area Office 2; and (3) to synthesize recommendations for improving school–community relations of schools under the Phatthalung Primary Educational Service Area Office 2. The sample consisted of 291 government teachers. The research instrument was a five-level rating scale questionnaire with an overall reliability coefficient of .973. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test.

The research findings revealed that: (1) the overall level of school–community relations of schools under the Phatthalung Primary Educational Service Area Office 2, as well as each aspect, was at a high level. When considering each aspect, support for school activities was rated at the highest level, followed by community participation, public relations, and community services, which had the lowest mean score; (2) the comparison of school–community relations indicated that teachers' opinions did not differ significantly by gender, age, work experience, or school size; and (3) the synthesized recommendations suggested that school administrators should promote community participation in school development by providing forums for expressing opinions and inviting community members to serve on school committees. In addition, schools should provide services and support joint activities with the community, as well as improve public relations to ensure broader and more effective access to the community.

Keywords: School–Community Relationship, Community Participation, Community Services, Support for School Activities, Phatthalung Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษาในฐานะกระบวนการสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและความเข้มแข็งของสังคมโดยรวม แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบนโยบายและบทบัญญัติทางกฎหมายด้านการศึกษาของประเทศที่กำหนดให้การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยมาตรา 54 บัญญัติให้รัฐมีหน้าที่จัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพแก่ประชาชนทุกคน ควบคู่กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา นอกจากนี้ มาตรา 258 (ง) ยังมุ่งเน้นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสังคม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) เป็นกรอบการพัฒนาประเทศในระยะยาวที่มุ่งเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ผ่านระบบการศึกษา โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งระบุถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน รวมถึงยุทธศาสตร์ด้านการลดความเหลื่อมล้ำที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทหรือพื้นที่ที่ขาดแคลนทรัพยากร (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้เน้นย้ำบทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน โดยมาตรา 30 ระบุว่าสถานศึกษาต้องเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ขณะที่มาตรา 39 กำหนดให้ชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนทรัพยากรและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

การมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนในการสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียนถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรทางศาสนา และองค์กรภาคประชาชน สามารถสนับสนุนโรงเรียนในด้านทรัพยากร งบประมาณ และกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบริจาคเงิน อุปกรณ์การเรียน หรืออุปกรณ์กีฬา ซึ่งมีส่วนช่วยพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

อย่างไรก็ตาม บริบทการจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันยังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ทำให้จำนวนประชากรวัยเรียนลดลง ส่งผลให้สถานศึกษาหลายแห่งต้องปิดตัวลง และจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น ประกอบกับปัญหาด้านบุคลากร เช่น การขาดแคลนครูในบางสาขา ครูไม่ครบชั้น และอัตราส่วนครูต่อนักเรียนที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2560–2579 ได้กำหนดแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และพัฒนาระบบประเมินคุณภาพให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมในศตวรรษที่ 21 (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2560–2579) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ 6 อำเภอ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เนื่องจากชุมชนเป็นฐานทรัพยากรสำคัญในการสนับสนุนการศึกษา ขณะเดียวกัน โรงเรียนทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณค่าทางสังคมของประชาชน ความร่วมมือดังกล่าวครอบคลุมการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น การช่วยเหลือนักเรียนด้อยโอกาส และการส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2, 2567) จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาและมีบทบาทในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา จึงมีความสนใจศึกษางานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 เพื่อจะเป็นองค์ความรู้ให้ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องสำหรับประกอบการวางแผนในการบริหารด้านงานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็ง ร่วมแรงร่วมใจกันของคนในชุมชนและสร้างงานความสัมพันธ์ที่ดีของโรงเรียนกับชุมชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2
3. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูตามตัวแปรส่วนบุคคล และประมวลข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลัก เนื่องจากเป็นวิธีที่เหมาะสมในการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากในช่วงเวลาเดียวกัน และสามารถสะท้อนสภาพการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่าง

โรงเรียนกับชุมชนในภาพรวมและรายด้านได้อย่างเป็นระบบ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนำมาวิเคราะห์เชิงสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครู พนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง ที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 1,171 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครู พนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 291 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan จากนั้นดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความครอบคลุมและเป็นตัวแทนของประชากรได้อย่างเหมาะสม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน และด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนางานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .973 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขออนุญาตหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจตรงกัน และดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนภายใน

ระยะเวลาที่กำหนด แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด

5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา จำแนกตามตัวแปรเพศและวุฒิการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) และจำแนกตามตัวแปรอายุ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD)

5.3 ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนางานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย $\overline{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน

การดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา	n = 285		ระดับ
	$\overline{X}$	S.D.	
การให้ชุมชนมีส่วนร่วม	4.3882	0.2659	มาก
การให้บริการชุมชน	4.2070	0.2786	มาก
การสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน	4.3980	0.4230	มาก
การประชาสัมพันธ์	4.2861	0.3343	มาก
รวม	4.3351	0.2676	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.3351, S.D. = 0.2676) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.3980 , S.D. =0.4230) รองลงมา ได้แก่ การให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.3882, S.D. = 0.2659) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การให้บริการชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.2070, S.D. = 0.2786)

2. เปรียบเทียบการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา พบข้อสรุปดังนี้

2.1 เพศ พบว่า ครูเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 อายุ พบว่า ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน โดยกลุ่มครูที่มีอายุ 41 - 50 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

2.3 วุฒิการศึกษา พบว่า ในภาพรวม: ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันรายด้าน พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ใน 2 ด้าน คือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม (นัยสำคัญระดับ .001) และ ด้านการให้บริการชุมชน (นัยสำคัญระดับ .05) โดยกลุ่มครูที่วุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มปริญญาตรี

2.4 ประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

2.5 ขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน โดยครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

3. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

1) การให้ชุมชนมีส่วนร่วม

ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาโรงเรียนมากขึ้น โดยจัดเวทีสาธารณะหรือประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อให้ร่วมกันเสนอแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบาย และติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรสร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่เป็นระบบและโปร่งใส เพื่อให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันและเกิดความร่วมมืออย่างยั่งยืนระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2) การให้บริการชุมชน

โรงเรียนควรขยายบทบาทในการให้บริการแก่ชุมชน เช่น การเปิดพื้นที่จัดอบรมหรือกิจกรรมเสริมความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่น การใช้ทรัพยากรของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ร่วมกับชุมชน รวมทั้งการจัดโครงการบริการสังคมที่นักเรียนและครูมีส่วนร่วม เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรับใช้สังคม ผู้บริหารควรประสาน

ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมบริการชุมชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีและภาพลักษณ์ที่เข้มแข็งของโรงเรียนในสายตาชุมชน

3) การสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน

ชุมชนควรได้รับการกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น การจัดงานวันสำคัญทางศาสนา วัฒนธรรม หรือกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนควรสร้างช่องทางให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมทั้งในรูปแบบแรงงาน เวลา หรือทรัพยากร เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับองค์กรท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความภาคภูมิใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน

4) การประชาสัมพันธ์

ผู้บริหารควรพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพและเข้าถึงชุมชนได้อย่างทั่วถึง โดยใช้สื่อหลากหลายช่องทาง เช่น สื่อออนไลน์ วิทยุชุมชน และการจัดประชุมหมู่บ้าน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนให้ประชาชนได้รับรู้ โรงเรียนควรนำเสนอผลงาน ความสำเร็จ และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและความไว้วางใจจากชุมชน นอกจากนี้ควรเปิดช่องทางให้ชุมชนสามารถสื่อสารและให้ข้อเสนอแนะกลับมายังโรงเรียนได้ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีและความร่วมมือระหว่างกัน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการบริการชุมชน ตามลำดับ

1.1 ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน ถือเป็นจุดแข็งที่สำคัญที่สุดของการวิจัยครั้งนี้ โดยพบว่าอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายข้อ ประเด็นที่โดดเด่นคือการที่โรงเรียนเปิดรับข้อเสนอแนะจากชุมชนเพื่อนำมาพัฒนากิจกรรมภายในโรงเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการลดช่องว่างและสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน (Ownership) สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยกาญจน์ ก่ำมิ่ง (2565) ที่พบว่าการสนับสนุนกิจกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพการบริหาร และงานของ ธัญญารัตน์ มีเจริญ (2566) ที่เน้นย้ำถึงพลังของเครือข่ายความร่วมมือในด้านทรัพยากรและบุคลากรจากชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

1.2 ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม พบว่าชุมชนมีบทบาทสูงมากในการร่วมจัดงานสำคัญและประเพณีของโรงเรียน เนื่องจากมีความผูกพันทางวัฒนธรรมเป็นทุนเดิม อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในการกำหนด

นโยบายกลับมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจากเป็นเรื่องเชิงโครงสร้างและระเบียบราชการที่ชุมชนอาจยังเข้าไม่ถึง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ อภิสรรค์ ภาชนะวรรณ และสุพจน์ เกิดสุวรรณ์ (2564) ที่ชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ต้องพัฒนาทั้งในด้านการสื่อสารและการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับงานของ จิระศักดิ์ แข็งแรง และกฤตฎ์ ชมภูวิเศษ (2567) และ รัตมณี โพธิ์จันทร์ และพัชราภา ตันติชูเวช (2567) ที่ยืนยันว่าการให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษา

1.3 ด้านการประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก โดยโรงเรียนเน้นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมร่วมกับชุมชนผ่านช่องทางที่เข้าถึงง่าย เช่น สื่อสังคมออนไลน์ แต่การนำเสนอผลงานในที่ประชุมทางการของชุมชนยังมีน้อยกว่ารูปแบบอื่น ซึ่งอาจเป็นเพราะข้อจำกัดด้านเวลาและการประสานงาน ผลศึกษานี้สอดคล้องกับงานของ นฤมล เส็งวัฒน์ (2564) และ มัลลิกา แก้วจ้อน (2565) ที่พบว่าการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยลดช่องว่างและสร้างความไว้วางใจ นอกจากนี้ ชาลักษณ์ ชลาคม (2565) ยังตอกย้ำว่าการประชาสัมพันธ์ที่เป็นระบบ (Two-way communication) จะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและส่งเสริมความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นอย่างยั่งยืน

1.4 ด้านการให้บริการชุมชน แม้จะเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายแต่ยังคงอยู่ในระดับมาก โดยโรงเรียนโดดเด่นมากในเรื่องการช่วยเหลือชุมชนยามวิกฤต เช่น ภัยธรรมชาติ ซึ่งแสดงถึงบทบาทของโรงเรียนในฐานะที่พึ่งพาของสังคม ขณะที่การเปิดห้องสมุดหรือการแนะแนวอาชีพยังมีข้อจำกัดด้านบุคลากรและระเบียบสถานที่ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ นพธี หอมชื่นชม (2564) และ ลักษ์พงษ์ ปิงเมือง (2566) ที่ระบุว่าการบริการชุมชนช่วยสร้างการยอมรับและความศรัทธาต่อโรงเรียน สอดรับกับงานของ กานติ์ชนิต พานเพชร (2567) ที่ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพการให้บริการในด้านความเอาใจใส่และการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ชุมชนเกิดความพึงพอใจและพร้อมจะให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา สามารถสรุปและอภิปรายผลในรูปแบบความเรียงได้ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบจำแนกตามตัวแปรเพศและอายุ พบว่าครูที่มีเพศและอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนว่านโยบายของโรงเรียนมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมโดยไม่จำกัดปัจจัยส่วนบุคคล ครูทุกคนได้รับโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่และสื่อสารกับชุมชนอย่างเท่าเทียม แม้ครูเพศชายจะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเล็กน้อยจากการมีโอกาสร่วมกิจกรรมภายนอกมากกว่าก็ตาม ส่วนปัจจัยด้านอายุพบว่าครูแต่ละช่วงวัยต่างส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยคนรุ่นใหม่เน้นการใช้เทคโนโลยี ส่วนผู้มีประสบการณ์เน้นความเข้าใจบริบทชุมชนอย่างลึกซึ้ง ผลนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยพร แตงขุด (2564) ที่พบว่าการเปิดโอกาสอย่างเท่าเทียมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ช่วยสร้างความไว้วางใจโดยไม่ขึ้นกับเพศหรืออายุ เช่นเดียวกับ อัษวนนท์ ชัยบิน (2564) และ ดนุพล พานทอง และฉัตรกุล เอื้อพิพัฒนากูล (2567) ที่ยืนยันว่าความร่วมมือตามบทบาทหน้าที่สำคัญกว่าความแตกต่างทางกายภาพ

2.2 การเปรียบเทียบจำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา แม้ในภาพรวมจะไม่แตกต่างกัน แต่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญใน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม และ ด้านการให้บริการชุมชน โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมักมีความรู้เชิงทฤษฎีและทักษะการบริหารจัดการที่ช่วยให้สามารถวางแผนกิจกรรมเชิงระบบได้ซับซ้อนกว่า ขณะที่ครูวุฒิปริญญาตรีเน้นการร่วมกิจกรรมตามภารกิจทั่วไป ผลดังกล่าวสอดคล้องกับ มัลลิกา แก้วจ้อน (2565) ที่พบว่าสภาพการสร้างความสัมพันธ์ในภาพรวมมีลักษณะใกล้เคียงกันเนื่องจากทุกโรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชน และสอดคล้องกับ ณัฐรินี คันศร และคึกฤทธิ์ ศิลาลาย (2566) รวมถึง อะมินรัมย์ ภัทรฤทัย ลุนสำโรง และคณะ (2568) ที่ระบุว่าระดับการศึกษามิได้เป็นอุปสรรคต่อการสร้างทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกับชุมชน

2.3 การเปรียบเทียบจำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน พบว่าครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เนื่องจากครูทุกกลุ่มมีศักยภาพที่เกื้อหนุนกัน ครูบรรจุใหม่มีความกระตือรือร้นในการเปิดรับแนวทางใหม่ ๆ ขณะที่ครูผู้เชี่ยวชาญมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและรักษาเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ยาวนาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาวรรณ เอียดขนาน และอำนวย ทองโปร่ง (2567) รวมถึง พิมลมาศ มงคลการ และจารุนันท์ ขวัญแน่น (2567) ที่พบว่าประสบการณ์ที่ต่างกันไม่ได้ส่งผลต่อมุมมองด้านการบริหารความสัมพันธ์ชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ

2.4 การเปรียบเทียบจำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่าขนาดของโรงเรียนไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดเล็กจะมีความได้เปรียบเรื่องความใกล้ชิดและยืดหยุ่นในการสื่อสารกับผู้ปกครอง ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่จะเน้นการใช้กลไกการบริหารที่เป็นระบบ เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศในการประสานงาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ กนกเรขา ชีนาวุธ (2565) ที่ระบุว่าไม่ว่าขนาดสถานศึกษาจะเป็นอย่างไร ครูและผู้บริหารต่างมีความเข้าใจในบทบาทร่วมกันของโรงเรียนกับชุมชนในระดับสูง เช่นเดียวกับผลงานของ เพชรพิศา เซ่งลอยเลื่อน และจรัส อติวิทยาภรณ์ (2565) ที่ยืนยันว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดขององค์กร แต่ขึ้นอยู่กับโอกาสในการร่วมคิดร่วมทำที่สถานศึกษามอบให้

3. ประมวลข้อเสนอแนะการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 จากผลการวิจัยการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่าการดำเนินงานดังกล่าวมีลักษณะเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นองค์รวม โดยครอบคลุม 4 ด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน และด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งล้วนมีบทบาทเกื้อหนุนซึ่งกันและกันในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งและยั่งยืนระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผลการศึกษาโดยภาพรวมสะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 มีความตระหนักถึงบทบาทของชุมชนในฐานะหุ้นส่วนทางการศึกษา (Educational Partner) มากขึ้น โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมดังกล่าวยังควรได้รับการพัฒนาเชิงลึกไปสู่ระดับการร่วมคิด ร่วมวางแผน

และร่วมประเมินผล เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความไว้วางใจร่วมกันในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารสถานศึกษาสมัยใหม่ที่เน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ

3.1 ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษายุคใหม่ ซึ่งผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าแม้โรงเรียนจะมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีอย่างต่อเนื่อง แต่ควรยกระดับกลไกการมีส่วนร่วมไปสู่ขั้นตอนการร่วมวางแผนและการประเมินผลผ่านเวทีสาธารณะและการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาที่เข้มแข็งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา ปัญญานนท์ และคณะ (2564) และ รัตนสุวรรณ รุ่งโรจน์ (2564) ที่ระบุว่าการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ จะสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Ownership) ให้แก่ชุมชน นอกจากนี้ รัตมณี โพธิ์จันทร์ และพัชราภา ตันติชูเวช (2567) ยังย้ำว่าความสัมพันธ์ที่มั่นคงต้องเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมที่ต่อเนื่อง ไม่ใช่เพียงกิจกรรมระยะสั้น เพื่อสร้างความไว้วางใจในระยะยาว

3.2 ด้านการให้บริการชุมชน โรงเรียนทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และบริการสังคมที่มีคุณภาพ ทั้งการเปิดสถานที่จัดกิจกรรมและการพัฒนาทักษะอาชีพ ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้แก่สถานศึกษา แม้จะมีข้อจำกัดด้านงบประมาณอยู่บ้าง แต่การเชื่อมโยงภารกิจโรงเรียนกับการพัฒนาท้องถิ่นยังคงเป็นกลไกที่เกื้อกูลกันอย่างเป็นระบบ ดังที่ อภิสรรค์ ภาชนะวรรณ และสุพจน์ เกิดสุวรรณ์ (2564) และ จันทรา บุญส่ง (2564) ได้สรุปไว้ว่าการที่โรงเรียนเป็นผู้ให้การบริการจะสร้างความผูกพันที่แน่นแฟ้น อีกทั้งงานของ กานต์ชนิต พานเพชร (2567) ยังชี้ให้เห็นว่าความรวดเร็วและความเอาใจใส่ในการให้บริการเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่ประชาชน

3.3 ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน ชุมชนในพื้นที่มีความตระหนักและยินดีสนับสนุนทรัพยากร ทั้งในด้านทุนทรัพย์ แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อผลักดันโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเสนอให้มีการจัดตั้ง “กองทุนพัฒนาโรงเรียน–ชุมชน” เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรเหล่านี้อย่างโปร่งใสและเป็นระบบ สอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตรคง (2564) และ ธัญญารัตน์ มีเจริญ (2566) ที่พบว่าทุนทางสังคมจากชุมชนมีบทบาทเชิงรุกในการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เช่นเดียวกับโครงการ “Brigada Eskwela” (Mandolado, 2023) ในฟิลิปปินส์ ที่สะท้อนว่าความสำเร็จในการระดมทรัพยากรจากเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชนช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างก้าวกระโดด

3.4 ด้านการประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อดิจิทัลมาเป็นกลไกหลักในการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) เพื่อสร้างการรับรู้ที่ทั่วถึงและทันเวลา แม้งานของ ศุภชัย อินทร์แก้ว (2563) จะระบุถึงความต้องการบุคลากรเชี่ยวชาญด้านสื่อเป็นพิเศษ แต่งานของ สุภาพร สิทธิชัย (2564) และ นฤมล เส็งวัฒน์ (2564) ต่างยืนยันว่าการใช้ Facebook, Line หรือสื่อออนไลน์อื่น ๆ สามารถลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ทำให้ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมตัดสินใจได้สะดวกยิ่งขึ้น การพัฒนา “กลยุทธ์การสื่อสารแบบบูรณาการ” จึงเป็นปัจจัยตัดสินสำคัญที่จะช่วยกระชับความสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือให้แก่โรงเรียนอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 สามารถสังเคราะห์ออกมาเป็น "องค์ความรู้ใหม่" หรือโมเดลเชิงยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความยั่งยืนทางการศึกษาได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ความหมายของ 4S–C Model

C : Collaboration Leadership (ภาวะผู้นำเชิงความร่วมมือ) ความหมาย หัวใจหลักที่ใช้เชื่อมโยงโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารต้องเน้นการสร้างความเชื่อใจและเปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนทำงานร่วมกัน

S1 : Support (การสนับสนุนกิจกรรม)ความหมาย การดึงทรัพยากร แรงงาน และงบประมาณจากชุมชนมาช่วยพัฒนาโรงเรียน ซึ่งเป็นจุดแข็งที่มีการปฏิบัติสูงที่สุดในพื้นที่

S2 : Stakeholder Participation (การให้ชุมชนมีส่วนร่วม)ความหมาย การเปลี่ยนจากเพียง "ร่วมงาน" เป็น "ร่วมคิดและตัดสินใจ" เพื่อให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกัน

S3 : School Communication (การประชาสัมพันธ์)ความหมาย การสื่อสารเชิงรุกเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ลดความขัดแย้ง และทำให้ข่าวสารของโรงเรียนเข้าถึงทุกคนในท้องถิ่น

S4 : Service to Community (การให้บริการชุมชน)ความหมาย การใช้ศักยภาพของโรงเรียนไปช่วยเหลือชุมชน ซึ่งเป็นด้านที่ต้องเร่งพัฒนาเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน

สรุป

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ 1) ศึกษาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา พบว่า การดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการให้บริการชุมชนตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างเป็นระบบ และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

2) เปรียบเทียบการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่มีลักษณะส่วนบุคคลและบริบทสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีมาตรฐานการปฏิบัติที่ค่อนข้างสม่ำเสมอ

3) ประมวลข้อเสนอแนะการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ผลการประมวลข้อเสนอแนะจากครูผู้ให้ข้อมูล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการวางแผน ตัดสินใจ และร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ควบคู่กับการสนับสนุนและจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างหลากหลาย นอกจากนี้ ควรพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ให้มีความทันสมัย เข้าถึงชุมชนได้อย่างทั่วถึง และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดี ความร่วมมือ และความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งและยั่งยืนระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผู้บริหารควรพัฒนาและจัดกิจกรรมที่มุ่งตอบสนองความต้องการของชุมชนโดยตรง เช่น การจัดอบรม การให้คำปรึกษาด้านการศึกษา หรือกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์สองทางระหว่างโรงเรียนและชุมชนปฏิบัติที่ดี อีกทั้งควรส่งเสริมการอบรมและพัฒนาทักษะดิจิทัลให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

1.2 การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านการให้บริการชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารควรติดตามและประเมินผลการให้บริการชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การสำรวจความพึงพอใจของชุมชน การปรับปรุงการให้บริการตามข้อเสนอแนะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความไว้วางใจในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

2.2 ควรศึกษาประสิทธิผลของการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2

เอกสารอ้างอิง

กนกเรขา ชีนาวุธ. (2565). การศึกษาเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในกลุ่มโรงเรียนอำเภอเมืองตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 14(1), 113–127.

กานติ์ชนิต พานเพชร, ธัญเทพ สิทธิเสือ, และ วสันต์ชัย กากแก้ว. (2567). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วารสารวิชาการนวัตกรรมและการจัดการ. 7(1), 120–135.

คมสันต์ อะมินรัมย์, ภัทรฤทัย ลุนสำโรง, และ วิรัลพัชร วงศ์วัฒน์เกษม. (2568). การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. วารสารเสียงธรรมจากมหายาน. 11(2), 1–19.

จันทรา บุญส่ง, และ กนกพร ชัยประเสริฐ. (2564). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(12), 350–365.

จริยพร แตงขุด. (2564). แนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

จิระศักดิ์ แข็งแรง, และ กฤตฎ์ ชมภูวิเศษ. (2567). แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี. 7(6), 11–17.

ชาลักษณ์ ชลาคม, ธัญเทพ สิทธิเสือ, และ วสันต์ชัย กากแก้ว. (2565). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม. 3(2), 15–30.

ณัฐรินี คันศร, และ คึกฤทธิ์ ศิลาลาย. (2566). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต2 วารสารวิชาการและวิจัยสหวิทยาการ. 5(1), 229–242.

ธัญญารัตน์ มีเจริญ, ธัญเทพ สิทธิเสือ, และ วสันต์ชัย กากแก้ว. (2566). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม. 3(2), 1–14.

นพธี หอมชื่นชม, ธัญเทพ สิทธิเสือ, และ วสันต์ชัย กากแก้ว. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม. 2(3), 1142–1157.

นฤมล เส็งวัฒน์. (2564). การศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

บุญเลิศ จิตรคง. (2564). ทุนทางสังคมกับการสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 47(2), 99–115.

เพชรพิศา เซ่งลอยเลื่อน, และ จรัส อติวิทยาภรณ์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 7(3), 515–528.

มัลลิกา แก้วจ้อน. (2565). สภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา. 134(40 ก), 1–94.

รัตนสุวรรณ รุ่งโรจน์. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารการบริหารการศึกษา. 18(2), 67–82.

รัตมณี โพธิ์จันทร์, และ พัชราภา ตันติชูเวช. (2567). แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายอัมพวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์. 8(2), 227–241.

ลักษ์พงษ์ ปิงเมือง. (2565). การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สหวิทยาเขตภูกามยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.

ลุน สำโรง, ธัญเทพ สิทธิเสือ, และ วสันต์ชัย กากแก้ว. (2566). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม. 3(1). 164–181.

วิภาวรรณ เอียดขนาน. (2567). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ

ชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารมหาจุฬาวิชาการ. 11(2), 450–451.

ศุภชัย อินทร์แก้ว, นรินทร์ สังข์รักษา, และ ประสบชัย พสุนนท์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา). 8(1), 116–130.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. (2567). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี. พัทลุง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). รายงานผลการติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 (ระยะ 15 ปี). สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สุกัญญา ปัญญานนท์, สุขุม มูลเมือง, และ สมหญิง จันทรุไทย. (2564). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านผึ้ง (มธุลีห์ประชาสรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 4(3), 81–93.

สุภาพร สิทธิชัย. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

หทัยกาญจน์ ก่ำมิ่ง. (2568). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลำปาง. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่. 3(2), 52–65.

อัษวนนท์ ชัยบิน. (2564). แนวทางพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดบึงกาฬ วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยนครพนม.

อภิสรรค์ ภาชนะวรรณ, และ สุพจน์ เกิดสุวรรณ์. (2564). การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 10(3), 210–224.

Mandolado, J. (2023). Community partnership through Brigada Eskwela in Philippine schools. International Journal of Educational Management. 37(4), 1021–1036.